

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Факультет історії та філософії
Кафедра філософії

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Професійна етика викладача та науковця

Рівень вищої освіти	<u>третій (освітньо-науковий)</u>
Спеціальність	<u>106 «Географія»</u>
Факультет	<u>геолого-географічний</u>

Одеса
2019

Розробники: Секундант Сергій Григорович, доктор філософських наук, професор кафедри філософії.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри філософії та методології пізнання

Протокол № 2 від "03" жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри

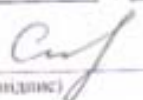
(підпис)

(Голубович І.В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від "08" листопада 2019 р.

Голова НМК

(підпис)

(Синявська О.О.)
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Професійна етика викладача та науковця” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки PhD студентів спеціальності 106 «Географія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика викладача та науковця» є освітній процес у закладах вищої освіти та принципи академічної етики.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Основи і базові культурно-цивілізаційні підвалини професійної етики викладача.
2. Етико-аксіологічна спрямованість сучасної освіти та науки.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу формування у аспірантів цілісного, системного уявлення про специфіку професійної моралі педагогів, розкриття сутності етико-аксіологічного підходу до організації професійної педагогічної діяльності.

Завдання:

- вивчення місця і ролі загальних та професійних моральних цінностей в педагогічній діяльності;
- виявлення специфіки та структури професійної моралі педагогів;
- з'ясування суті деонтологічного підходу до педагогічної діяльності;
- розкриття особливостей етичного регулювання діяльності і відносин в системах «педагог - учень», «педагог - педагог», «Педагог - керівник»;
- обґрунтування професійно-етичних вимог до особистісних якостей педагога;
- роз'яснення основних категорій педагогічної етики.
- сформувати уміння застосовувати отримані знання в системі професійної діяльності з метою підвищення її ефективності;
- опанувати методичку етичного аналізу соціокультурних і психолого- педагогічних проблем.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

- КСО.12 – здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя;
- КСО.13 – здатність засвоювати лідерство та автономність під час реалізації інноваційних проектів, презентації власних і колективних результатів професійної та науково-дослідної діяльності;
- КЗН.01 – здатність засвоювати базові уявлення про основи психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей.

Програмні результати навчання (вміння та навички):

- вміти самостійно вдосконалювати свої знання, уміння, особистісні і професійні якості для забезпечення ефективної наукової діяльності;
- вміти формулювати цілі і завдання власної діяльності, підпорядкувати працю колективу і свою власну інтересами суспільства, створювати творчу атмосферу в трудовому колективі корегувати цілі діяльності з метою підвищення її безпеки та ефективності;
- вміти створити творчу атмосферу та організувати культурні заходи в учнівських та студентських колективах, на основі національних та міжнародних досягнень культури.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

- основні елементи етичної системи педагогічної діяльності та взаємозв'язок між ними;
- основні категорії професійної етики педагога;
- сенс і зміст професійного обов'язку педагога по відношенню до різних суб'єктів взаємодії (учні, колеги, адміністрація та ін.);
- основні принципи, норми і стандарти поведінки педагогів;
- основні вимоги, що пред'являються до професійно-етичних якостей особистості педагога;
- особливості розвитку етичної свідомості майбутнього педагога

вміти:

- застосовувати етико-аксіологічний підхід до аналізу сутності та змісту, форм і методів педагогічної діяльності;
- здійснювати етичну оцінку різних процесів, явищ, ситуацій, відносин, вчинків і т.п. .;
- застосовувати на практиці стандарти етичної поведінки в роботі з учнями, у відносинах з колегами, а також по відношенню до
- самому собі і своїй професії;
- виявляти зони ціннісно-етичних протиріч, дилем і конфліктів у педагогічній діяльності, знаходити шляхи їх розв'язання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи і базові культурно-цивілізаційні підвалини професійної етики викладача.

Тема 1. Предмет педагогічної етики та її головні функції.

Роз'яснюється поняття етики як філософської дисципліни, її структура та головні завдання теоретичної та практичної частин етики. Роз'яснюється співвідношення етики та моралі, підкреслюється соціальний та історичний характер моралі. Дається визначення професійної етики, з'ясовується її місце в загальній структурі етичних дисциплін, розглядаються види професійної етики, її загальні і приватні особливості, а також місце педагогічної етики в ній. Розглядається ставлення професійних норм і цінностей до вищих моральних цінностей.

Тема 2. Сутність і специфіка педагогічної діяльності.

Пояснюється специфіка предмета педагогічної діяльності та її головні функції. Підкреслюється соціальна значимість педагогічної діяльності в умовах перехідного періоду від тоталітарного до демократичного суспільства, її багатогранність, багатофункціональність та творчий характер. Визначаються основні ціннісні характеристики та пріоритети педагогічної діяльності. Пояснюється, в чому полягає педагогічна компетентність викладача.

Змістовий модуль 2. Етико-аксіологічна спрямованість сучасної освіти та науки.

Тема 1. Категорії та принципи педагогічної етики.

Розглядаються основні категорії педагогічної етики: «педагогічна свідомість», «педагогічна честь» і «педагогічна справедливість», «педагогічний авторитет», «педагогічний такт», «педагогічний обов'язок». Роз'яснюється філософський сенс таких принципів педагогічної етики, як «принцип гуманізму», «принцип демократизму», «принцип оптимізму», «принцип колективізму (солідарності)», «принцип громадянськості та патріотизму», «принцип справедливості», «професіоналізму», «відповідальності», «толерантності».

Тема 2. Норми ділового етикету в діяльності педагога та науковця.

Дається філософське тлумачення основних норм ділового етикету в діяльності педагога. Роз'яснюються головні вимоги до педагога, які стосуються ставлення науковця та

педагога до своєї праці, підкреслюється значення етичних аспектів для продуктивної наукової праці. Розкриваються основні принципи міжособистісних відносин педагога та учнів. Підкреслюється важливість таких рис у педагога, як повага до особистості учня, його орієнтація на позитивні емоції та почуття, відкритість і готовність до діалогу з учнями на принципах партнерства. Роз'яснюються головні принципи етичних відносин педагогічному колективі, а також роз'яснюються принципові відмінності у відносинах між педагогами в демократичних, тоталітарних та посттоталітарних країнах, в системі «педагог-керівник», «педагог - адміністрація», «науковець-науковець», «науковець-адміністрація».

3. Рекомендована література

Основна

1. Васянович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико- методологічний аспект): монографія / Г. П. Васянович. - 2-ге вид. - Львів: Львів, держ. фін.-екон. ін-т, 2002. - 232 с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посіб. / Г. П. Васянович. – К.: Академвидав, 2011. – 256 с. – (Серія «Альматер»)
3. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. - К.: МАУП, 2000. - 312 с.
4. Капто А. С. Профессиональная этика. / Александр Капто. – М. : Ростов н/Д. : Изд-во
5. СКАГС, 2006. – 800 с.
6. Професійна культура / Олена Аніщенко // Енциклопедія освіти / Акад. пед.
7. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. –
8. С. 724-725.
9. Роль педагогічної етики у професійній підготовці сучасного вчителя : Матеріали Всеукр. наук.-метод. конференції / Редкол. :В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа та ін. – К. : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2008.
- a. 202 с.
10. Сливка С. Професійна культура юриста (теоретико-методологічний аспект) / С. Сливка. – Львів : Світ, 2000. – 336 с.
11. Український педагогічний енциклопедичний словник. – 2-ге вид., оновл. – Рівне : Волинські обереги, 2011. – 520 с
12. Хоружа Л. Л. Педагогічна етика / Людмила Хоружа //
13. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г.
14. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С.640-641. 8. Аніщенко О. В.
15. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-методич.посіб. / Людмила
16. Хоружа. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 96с.
17. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики / сост. и авт. ввводных ст. А. П. Пискунов. - М.: Просвещение, 1971. - 560 с.
18. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя : кн. для учителей / И. И.Чернокозов. - 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Рад. шк., 1988. - 221 с.

Додаткова

1. Роль педагогічної етики у професійній підготовці сучасного вчителя : Матеріали Всеукр. наук.-метод. конференції / Редкол. :В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа та ін. – К. : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2008.– 202 с.
2. Дубасенюк О. А. Наукові засади професійно-педагогічної підготовки студентів // Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія : педагогічні науки. – 2010.– Вип. 15. частина I – С. 3-7.

3. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-методич.посіб. / ЛюдмилаХоружа. – К. : КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2008. – 96с.
4. Хоружа Л. Л. Педагогічна етика //Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С.640-641.
5. Аніщенко О.В. Професійна культура / Олена Аніщенко // Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. –С. 724-725.
6. Ярмаченко М.Д. Педагогічна культура / М. Ярмаченко //Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; головний ред. В. Г.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 641. 12.
7. Ярмаченко М. Д. Педагогічна культура / М. Ярмаченко // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 641.
8. Етика ділового спілкування: Курс лекцій / Т.К. Чмут., Г.Л. Чайка. - К.: МАУП, 1999. - 28 с.
9. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя // Шлях освіти. - 2001. - №1.- С. 31-34.
10. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения: в 2-х т. / Я. А. Коменский; под ред. А. И. Пискунова (отв. ред.) и др. - М.: Педагогика, 1982. - С. 133-163.

Електронні інформаційні ресурси

1. Фуштей О.В. Теоретичні основи формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізики// archive.kpi.kharkov.ua/files/25545/
2. Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії і перспективи. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. <https://ivet-ua.science>
3. Денищик О.В. Формування моральної культури як складової професіональної підготовки майбутніх юристів // www.univer.km.ua/page/s_39_9.doc
4. Хоружа Л. Етична компетентність // lib.npu.edu.ua/full_txt/V6420656051.doc

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Методи діагностики успішності навчання: поточний і підсумковий контроль; оцінювання виконання індивідуальних завдань (захист есе), залік.